

AZ AUSZTRIA-MAGYARORSZÁG INTERREG PROGRAM 2021–2027

STRATÉGIAI KÖRNYEZETI VIZSGÁLATA

Nem technikai jellegű összefoglaló

Felelősség kizárása:

Ez a dokumentum a szerzők információit és nézeteit tartalmazza, ami nem feltétlenül tükrözi a megbízó hivatalos álláspontját.

Javasolt hivatkozás:

Ausztria-Magyarország INTERREG Program 2021–2027 stratégiai környezeti vizsgálat, nem technikai jellegű összefoglaló, 2021.07.12.

Szerzők:

M&E Factory monitoring and evaluation GmbH:

Angelos Sanopoulos, Elona Goma

Megebízó:

Regionalmanagement Burgenland GmbH

mint az Interreg V-A Ausztria-Magyarország Program Irányító Hatósága

A-7000 Eisenstadt

Marktstraße 3

A stratégiai környezeti vizsgálat keretei

Az Ausztria-Magyarország INTERREG Program 2021-2027 stratégiai környezeti vizsgálatának elvégzésére a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló 2001/42/EK irányelv alapján kerül sor, célja a Program környezetre gyakorolt valószínűsíthető jelentős hatásainak feltérképezése.

A környezeti jelentés a stratégiai környezeti vizsgálat részeként készült el. A nem technikai jellegű összefoglaló célja, hogy áttekintést nyújtson a teljes jelentésről.

Az AT–HU 2021–2027 Program rövid bemutatása

A stratégiai környezeti vizsgálat tárgya az Ausztria-Magyarország INTERREG Program 2021-2027 Együttműködési Program. A környezeti jelentés jelen verziója a 2021. július 8-i programtervezeten alapul.

A Program célja a határ régióban azonosított közös kihívások kezelése és az együttműködés erősítése az Európai Unió célkitűzéseivel kapcsolódó, kiválasztott prioritások mentén.

A Program tehát az uniós célkitűzésekkel összhangban a következő prioritásokra fókuszál:

- **1. prioritás: Zöld és ellenálló határtérség** az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a kockázatkezelés, a vízhez való hozzáférés és a fenntartható vízgazdálkodás, valamint a természetvédelem és a biológiai sokféleség védelme és megőrzése előmozdítása által (a programköltségvetés 42 %-a)
- **2. prioritás: Jobban összekapcsolt határtérség** a fenntartható mobilitás előmozdítása révén (a programköltségvetés 9 %-a)
- **3. prioritás: Kompetens határtérség** a befogadó és minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása által az oktatás, a képzés és az élethosszig tartó tanulás terén, valamint a fenntartható turizmus előmozdítása révén (a programköltségvetés 34 %-a)
- **4. prioritás: Integrált határtérség** a kapacitásépítés és a határon átnyúló irányítás erősítése révén, a jövő kihívásainak szem előtt tartásával (a programköltségvetés 15 %-a).

A stratégiai környezeti vizsgálat módszertana

A stratégiai környezeti vizsgálat a Program közvetlen és közvetett környezeti hatásait azonosítja, írja le és értékeli számos területen, mint például a biológiai sokféleség, a víz, a talaj, az éghajlat, a levegő, a táj, az emberi egészség és a népesség, valamint a kulturális és tárgyi értékek.

Az SKV a határtérség jelenlegi környezeti állapotának jellemzését követően meghatározza a Program várható jelentős környezeti hatásait, valamint azt, hogy a környezet helyzete előreláthatólag javul, romlik, vagy változatlan marad-e - különösen ahhoz a forgatókönyvhöz képest, ha a Program nem kerülne végrehajtásra (ún. zero-változat).

A vizsgálat elsősorban a 2021-2027 közötti támogatási időszakra irányul, azonban figyelembe veszi azt az időszakot is, amíg a Program keretében finanszírozott összes projekt várhatóan befejeződik majd, vagyis kitekintés történt 2029-ig.

A Program a potenciális tevékenységeket tágan definiálja, ezért csak azok irányultsága vizsgálható. A környezetre gyakorolt lehetséges hatások a támogatásra kerülő projektek pontos jellegétől és hatókörétől, valamint külső tényezőktől is függenek. Megjegyzendő azonban, hogy a Program költségvetése korlátozott, és nem célja a nagyobb beruházások támogatása sem, hanem inkább kisléptékű beruházásokra és immateriális, vagyis "soft" tevékenységekre törekszik (tanulmányok, kutatás, tudásátadás, stb.).

A stratégiai környezeti vizsgálat folyamán a Program irányító hatósága, a programozó csoport és vizsgálatot végző szakértők folyamatosan konzultáltak a Program továbbfejlesztése, a negatív környezeti hatások lehetséges forrásainak kiküszöbölése, valamint a környezetvédelmi jellegű előírások és tevékenységek jobbítása érdekében.

A környezet jelenlegi állapota

A határtérségre jelentős kihívások várnak fajgazdagsága megőrzése tekintetében. Ezért sürgősen javítani kell a különféle élőhelytípusok és fajok fenntartási állapotát. Az erdőszítés, az erdőfelújítás és a fenntartható erdőgazdálkodás kiterjesztése továbbra is szükséges marad, a klímaváltozásból eredő fokozódó nyomás külön jelentőséget mér rájuk. Folytatni kell továbbá a biodiverzitás jelentőségének a lakosságban való tudatosítására tett erőfeszítéseket is.

A klímaváltozás hatásai és a szélsőséges időjárási események, pl. árvizek bekövetkezésének kockázata a régióban viszonylag magas, és a helyzet az elkövetkező években várhatóan aggasztóvá válik majd.

A vízellátás és a szennyvízkezelés tekintetében van még néhány kisebb hiányosság, melyeket meg kell szüntetni, különösen a közcsatorna-hálózat Vas és Zala megye egyes területein való kiépítése. Szintén jelentős előrelépés szükséges a határrégió vizeinek kémiai és ökológiai állapota tekintetében.

Ami a hulladékgazdálkodást és a körforgásos gazdaságot illeti, Európán belül az egyik legmagasabb újrahasznosítási aránnyal Ausztria rendelkezik, Magyarország viszont e tekintetben még mindig gyerekcipőben jár, hiszen a települési hulladék főként lerakókba kerül. Az elmúlt évek során viszont a kérdés fontossága a magyar régiókban is egyre inkább tudatosult.

A termőföld más célú igénybevétele és a szilárd burkolatok létesítése – különösen Ausztriában – még mindig jelentős mértékű. Légszennyezés tekintetében a közlekedésből eredő kibocsátások csökkentése továbbra is központi jelentőségű feladat marad a programterület számára. A közlekedés egyben a zajszennyezésnek is fő forrása, ami elsősorban a nagyvárosi területeket érinti.

Egyebek között a közlekedés és az egyéb infrastrukturális területeken várható jövőbeli fejleményekre tekintettel kiemelkedő jelentőségű a kulturális örökség és a természetes táj védelme és megőrzése a régióban. Ezt a kérdéskört az idegenforgalommal kapcsolatos fejlesztések és a funkciójavító projektek esetében kiemelten kell kezelni.

Az AT–HU Program potenciális környezeti hatásai

A Program a határrégió legfontosabb környezeti kérdéseire pozitív hatással van. A negatív hatások várhatóan elhanyagolhatók és csak közvetettek lesznek, mivel a Program középpontjában elsősorban "soft" tevékenységek állnak.

Az **1. prioritás, a "Zöld és rugalmas határtérség"** keretében tervezett tevékenységek konkrétan a környezet védelmére irányulnak. A programköltségvetésből erre a területre jut a legmagasabb összeg (a költségvetés 42 %-a), így az e prioritás keretében megvalósuló tevékenységek előreláthatólag jelentős pozitív hatást gyakorolnak majd számos környezetvédelmi kérdésre, például a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásra és a hatások mérséklésére, a vízgazdálkodásra, valamint a természet és a biodiverzitás védelmére és megőrzésére.

Az új technológiák bevezetésével, a zöld infrastruktúra, illetve zöld vízgazdálkodás megvalósításával összefüggő néhány kisebb léptékű intézkedés azonban rövidtávon és visszafordítható módon hatással lehet a biológiai sokféleségre, a vízre, a tájra és a talajra, de e tevékenységek potenciális negatív hatása várhatóan csak korlátozott mértékű lesz.

A **2. prioritás** keretében a **"jobban összekapcsolt határtérség"** jegyében tervezett tevékenységek az elérhetőségre és különösen a fenntartható nemzeti, regionális és helyi mobilitás előmozdítására irányulnak a régióban.

A projektek nagyságrendje és jellege függvényében egyes kisléptékű infrastrukturális beruházások és a növekvő határon átnyúló mobilitás negatív hatással járhat a területhasználat fokozódása, az élőhelyeket és a kulturális örökségi helyszíneket érintő nagyobb nyomás, valamint az érzékeny területek nagyobb zajszennyezése révén.

A környezeti hatásvizsgálatok és a projektkiválasztási kritériumok bevezetése a Program megvalósítása során vélhetően megelőzheti az előre nem látható negatív hatások bekövetkezését.

A **"kompetens határtérség"** címen a **3. prioritás** keretében tervezett tevékenységek, melyek az inkluzív és minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javításához járulnak hozzá az oktatás, a képzés és az élethossziglan tartó tanulás területén, környezetvédelmi szempontból túlnyomórészt semlegesnek vagy pozitívnak tekinthetők.

A fenntartható turizmus kialakítására irányuló tevékenységek a kisléptékű infrastrukturális projektek és a turisták számának növekedése miatt azonban bizonyos negatív hatásokkal is járhatnak. Bár a konkrét területekre gyakorolt lehetséges hatások részletes elemzésére ehelyütt nincs mód, előfordulhatnak bizonyos negatív effektusok, különösen a táj, a kulturális örökség, a biodiverzitás, a víz és a levegő tekintetében, melyeket szigorú projektkiválasztási kritériumok segítségével kell feltérképezni.

A **4. prioritásban "integrált határtérség"** cím alatt tervezett tevékenységek nagyon "soft" jellegűek, itt nem kell számolni negatív hatásokkal, viszont célszerű arra törekedni, hogy a Program környezetre gyakorolt pozitív hatása tovább növekedjen a határrégióban – különösen hatósági tekintetben – megvalósított hatékonyabb és fenntarthatóbb határon átnyúló együttműködés révén.

Fő eredmények és ajánlások

Az AT-HU Program stratégiai jellegű, ezért a jelen vizsgálat a lehetséges hatások jellegének leírására irányul.

A Program keretében tervezett tevékenységek legnagyobb része pozitív hatást gyakorol majd az érintett környezetvédelmi kérdésekre, jelentősebb negatív hatások nem várhatók.

Az esetleges kisebb negatív hatások mérséklésére környezetvédelmi projektkiválasztási kritériumok és monitoring intézkedések kerülnek kidolgozásra a Program specifikus prioritásaival és célkitűzéseivel, valamint a meglévő monitoring rendszerrel összhangban. Ezen túlmenően a környezetvédelmi jelentés következő tervezetében szerepelnek majd a projektszinten megvalósítható, hatékony környezetvédelmi monitoringot szolgáló intézkedések.

A Stratégiai környezeti vizsgálat konzultációs folyamata

A stratégiai környezeti vizsgálatról szóló (SKV) irányelv kimondja, hogy a környezeti jelentésről konzultálni kell azokkal a polgárokkal és hatóságokkal, akiket/amelyeket az AT-HU Program környezeti hatásai előreláthatólag érinthetnek.

Ezért a környezeti jelentés, ezt a nem technikai jellegű összefoglaló és a programdokumentum tervezete mindkét országban elérhetővé lesz téve a lakosság és hatóságok részére, hogy lehetőségük legyen észrevételeik közlésére.

A nyilvános konzultáció során beérkező valamennyi észrevétel és vélemény dokumentálásra kerül, integráljuk a környezeti jelentésbe, és az SKV-szakértők véleményezik azokat.

Az utolsó lépés pedig a környezetvédelmi jelentés átdolgozása és ajánlások küldése a Program Irányító Hatóságának, ezáltal lehetővé téve a Program megfelelő átdolgozását, és minden szükséges környezetvédelmi rendelkezés beépítését a megvalósítás szabályaiba.